

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maria Szczepaniec (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Wiak

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z protestu E. S.,

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzonego na 15 października 2023 r.

przy udziale Prokuratora Generalnego oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 30 listopada 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

W dniu 24 października 2023 r. (data stempla pocztowego) E. S. (dalej jako „wnoszący protest”) wniósł protest przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 15 października 2023 r. z uwagi na niedopuszczalne zachowanie członków komisji wyborczej.

W uzasadnieniu wnoszący protest wskazał, że w komisji wyborczej nr [...] w I. podczas pobierania kart wyborczych zapytano go o to „czy chce wszystkie karty do głosowania?”. Dodał, że był świadkiem tego, że członkowie komisji

wyborczej nr [...] w I. nie wydawali wszystkich kart do głosowania. Podniósł, że w dniu 15 października 2023 r. mogło dojść do złamania ciszy wyborczej, ponieważ niektórzy obywatele namawiali osoby znajome o tych samych przekonaniach politycznych do udziału w wyborach.

Pismem z 28 listopada 2023 r. Prokurator Generalny zajął stanowisko w sprawie wskazując, że w odniesieniu do zarzutu zadawania przez członków obwodowej komisji wyborczej pytań o ilość kart do głosowania, których wydania oczekuje uprawniony do udziału w referendum protest jest zasadny, a naruszenie przepisów ustawy o referendum ogólnokrajowym może mieć wpływ na wynik referendum. W pozostałym zakresie, zdaniem Prokuratora Generalnego, wniesiony protest należy pozostawić bez dalszego biegu.

Pismem z 28 listopada 2023 r. Okręgowa Komisja Wyborcza w B. wskazała, że opisane w skardze zachowanie członków komisji nr [...] nie miało miejsca, a Przewodniczący odebrał zarzut jako pomówienie. wskazała, że opisane w skardze zachowanie członków komisji nr [...] nie miało miejsca, a Przewodniczący odebrał zarzut jako pomówienie. Dodał, że uwagi zgłoszone przez E.S. były przedmiotem skargi złożonej do Okręgowej Komisji Wyborczej w B. Dodał, że uwagi zgłoszone przez E. S. były przedmiotem skargi złożonej do Okręgowej Komisji Wyborczej w B..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz. U. 2020, poz. 851 ze zm., dalej: „u.r.o.”) przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum.

Jak stanowi art. 34 ust. 2 u.r.o. do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwały w tej sprawie przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz. U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”).

Stosownie do art. 241 § 3 k.wyb., wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Biorąc pod uwagę powyższe przepisy stwierdzić należy, iż przedmiotem protestu jest ważność referendum, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i naruszenia ustawy o referendum ogólnokrajowym dotyczące głosowania, ustalania wyników głosowania lub ustalania wyników samego referendum.

Ponadto z wyżej przytoczonych przepisów wynika, iż obowiązkiem wnoszącego protest, zgodnie z przepisami ustawy o referendum ogólnokrajowym i odpowiednio stosowanymi przepisami Kodeksu wyborczego, jest sformułowanie w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w ustawie o referendum ogólnokrajowym, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum - mających wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty.

W zakresie zarzutów dotyczących pytania o ilość kart do wydania i niewydawania wszystkich kart wyborczych wskazać należy, że wnoszący protest nie przedstawił żadnych dowodów na potwierdzenie wskazanych przez siebie okoliczności. W tym zakresie treść pisma ogranicza się wyłącznie do przekazania informacji o tym, że członek komisji wyborczej zadał wnoszącemu protest pytanie „czy chce wszystkie karty do głosowania?”. O ewentualnym naruszeniu wskazanych przepisów kodeksowych można mówić dopiero wówczas, gdyby członek obwodowej komisji wyborczej nie wydał konkretnemu wyborcy właściwej karty do głosowania. W niniejszej sprawie już z treści protestu wynika, że wnoszący protest otrzymał kartę do głosowania w referendum.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się natomiast, że opinia wnoszącego protest, niepoparta żadnymi dowodami, może być zakwalifikowana wyłącznie jako opinia prywatna, a zarzuty sprowadzające się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach nie mieszczą się w przedmiocie protestu określonym w ustawie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., I NSW 206/19).

Odnosząc się natomiast do zarzutu złamania ciszy wyborczej

Sąd Najwyższy wskazuje, że osoba wnosząca protest nie może skutecznie podnosić zarzutów o charakterze abstrakcyjnym, odnoszących się do ogólnie pojętych wydarzeń w kraju lub za granicą, o których protestujący jedynie słyszał. Przyjęty zarówno w Kodeksie wyborczym, jak i ustawie o referendum ogólnokrajowym model protestów wyborczych i referendalnych polega bowiem na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretnej kontroli ważności wyborów i referendum. Brak natomiast podstaw prawnych do prowadzenia w tym zakresie kontroli abstrakcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2019 r., I NSW 235/19).

Z uwagi na powyższe, protest podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o.

[SOP]

M.L.

[ał]